

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 24. april 2008 truffet vedtak i

- Sak nr:** 123/07 (arkivnr: 200701027-23)
- Saken gjelder:** Klage fra advokat A på tingrettsdommer B ved X tingrett
- Utvalgsmedlemmer:** Eva Nygaard Ottesen (leder)
Jon Høyland
Halvor Kjølstad
Trine Buttingsrud Mathiesen
Wenche Frogn Sellæg
- Offentlighet:** Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 2.
- Vedtak:** Tingrettsdommer B gis kritikk for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk.

Innledning:

Ved brev av 20. desember 2007 har advokat A inngitt klage på tingrettsdommer B ved X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd. Klagen er forelagt tingrettsdommer B, som ved brev av 8. januar 2008 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra advokat C. På oppfordring fra Tilsynsutvalget har advokat A og advokat C kommentert tingrettsdommer Bs uttalelse, i henholdsvis brev av 19. februar 2008 og 14. februar 2008. Tingrettsdommer B har kommentert advokat Cs uttalelse i brev av 22. februar 2008. Sorenskriver D ved X tingrett er orientert om klagen.

Saksfremstilling:

Klagen har sitt utspring i et rettsmeklingsmøte i en personskadeerstatningssak, avholdt 5. desember 2007. Advokat A var prosessfullmektig for saksøker, og advokat C representerte det saksøkte forsikringsselskap. Tingrettsdommer B var rettsmekler i saken.

Klager – advokat A – har i hovedsak vist til følgende:

Møtet ble innledet ved at prosessfullmektigene ble gitt ordet til en kort oppsummering av krav og argumenter. Under hans argumentasjon for berettigelsen av kravet, ble han avbrutt av tingrettsdommer B med beskjed om at han skulle se på mekleren når han snakket. Tingrettsdommeren avslørte ved dette at hun har misforstått sin rolle som mekler. I motsetningen til situasjonen i en rettssal, er det under meklingen partene som står i fokus. Det er motparten som skal overbevises, og det er således naturlig å rette fokus mot denne. Det var videre ubehagelig å bli irettesatt i egen klients nærvær. Dersom dommeren hadde innvendinger til hans stil eller form, kunne hun bedt om en samtale med ham alene eller med begge advokatene. Det var unødvendig å innta denne belærende tonen i nærvær av parten.

I tråd med vanlig praksis, ble partene deretter plassert på hvert sitt rom. Tingrettsdommer B spurte dem da om hva de vurderte som minste akseptable erstatningsnivå. De responderte at det var kr. 1 000 000,-. Dommeren spurte om dette kunne videreformidles til motparten, og de svarte bekræftende på dette. Motparten aksepterte forslaget.

Fra klagen siteres videre:

”Når partene igjen var samlet angrep B undertegnede. Denne gangen var problemet at undertegnede tilkjennega minste akseptable erstatningsnivå slik at det fremsto som et ultimatum. Når jeg også forklarte at det er vanlig fra min side at jeg er åpen på hva som er minste akseptable erstatningsnivå, anførte B at jeg opptrådte i strid med grunnleggende forutsetninger for rettsmeglingsordningen. Dette ble fremført på en måte som jeg og klienten oppfattet som ubehagelig, og som bar preg av overhøvling og irettesettelse.

Igjen var Bs synspunkter forfeilet. Hun kan ikke påtvinge prosessfullmektigene hva som er riktig strategi i forbindelse med rettsmegling, eller tvinge partene inn i sin snevre forestilling om hvordan rettsmegling skal arte seg. Megleren må utvise et minimum av fleksibilitet med hensyn til at aktørenes stil og tilnærming er forskjellig. I denne saken som i de fleste saker hvor jeg deltar i megling er mitt utgangspunkt normalt å skjære gjennom og relativt raskt gi til kjenne hva som er det minstenivå som kan aksepteres. De fleste prosessfullmektiger har sans for slik direkte tale. De opplever at de vet hvor de har sin motpart, og i de aller fleste saker der jeg har deltatt i megling har det resultert i forlik. Det betyr selvsagt ikke at muligheten for forlik alltid står og faller med det minstenivå som

skisseres. I noen tilfeller fremkommer motparten med argumentasjon eller press som tilsier at vi likevel går under det vi anser som minstenivå. Herunder kan det være at klienten tross mitt råd velger å gå lavere eller ikke vil gå så lavt som jeg tilrår. Det jeg anser som minstegrense vil for øvrig selvsagt ofte ikke være klarlagt før meglingen tar til, men er noe som blir avklart etter hvert som meglingen skrider frem - noen ganger tidlig, andre ganger sent. På et eller annet tidspunkt må man imidlertid alltid bestemme seg for en minstegrense.

Jeg undres også over hvordan B tenkte seg forløpet etter at hun spurte om hva som var vår minstegrense og om det kunne formidles til motparten. Da innebar jo Bs eget opplegg uansett at man fremprovoserte det minstenivå som saken kunne løses på. Eller tenkte hun seg at hun først skulle få opplyst akseptabelt minstenivå fra vår side og at hun/[motparten] så skulle presse oss nedover i forhold til dette? Det illustrerer i så fall enten direkte partiskhet i [motpartens] favør, eller inkompetanse hva angår forhandlings- og meglingsteknikk. Av disse alternativer håper jeg dog at man står overfor det siste alternativet.”

Som følge av tingrettsdommer Bs væremåte ble det en trykket og ubehagelig atmosfære under rettsmeklingen. Etter oppnådd forlik var det heller ingen lettet stemning eller tilfredshet med å ha nådd en løsning. Hans utenlandske klient reagerte på dommerens angrep på advokaten, og de måtte bruke tid på å bearbeide dette etter meklingsmøtet.

I rettssalen kan en dommer slippe unna med å opptre ubehagelig, og det er ingen advokater som tør protestere på tingrettsdommer Bs opptreden der. Men ved rettsmekling bør både parter og deres prosessfullmektiger møtes med alminnelig folkeskikk og respekt. Tingrettsdommers mangelfulle forståelse av meklingsinstituttet og hennes oppførsel i meklingsrommet, gjør henne uegnet som rettsmekler.

Innklagede – tingrettsdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

Det presiseres innledningsvis at hennes uttalelse til den foreliggende klage delvis består av et notat hun utarbeidet umiddelbart etter avsluttet rettsmekling. Det angjeldende notat ble skrevet etter at advokat A i meklingsmøtet varslet at han ville klage henne inn for Tilsynsutvalget.

Under innledningen så advokat A utelukkende på sin motpart, og hun tillot seg å gjøre ham oppmerksom på meklerens eksistens. At advokaten fullstendig overså mekleren, opplevde hun som uhørt og arrogant, og som lite gunstig for den forestående mekling. Hun hadde forsøkt å påpeke dette i en munter, og ikke irettesettende tone. Advokat A holdt fram med å henvende seg til motparten, uten at hun påtalte dette i fortsettelsen.

Før partene gikk fra hverandre fremsatte advokat A et forslag som innebar en vesentlig reduksjon av det beløp som var krevd i stevningen. I forbindelse med det fremsatte tilbudet presiserte advokat A at dette var et endelig tilbud og at det ikke var rom for diskusjon.

Fra uttalelsen siteres:

”Det fremkommer av advokat As uttalelse at jeg skulle ha spurt om hva partene anså som minste akseptable erstatningsnivå. Jeg kan selvfølgelig ikke si helt sikker hva jeg sa, men på dette tidspunkt er det ikke vanlig for meg å stille spørsmål om kronebeløp. Vanligvis vil dette først bli stilt på et senere tidspunkt etter mekleren har hørt partene i sær møte. Det jeg imidlertid kan si helt sikkert at jeg *ikke* spurte om ”det minste akseptable beløpet”, slik

advokat A sier i sin fremstilling. Det var jo nettopp dette både advokat C og jeg reagerte på.”

Advokat C reagerte på denne måten å gå frem på i en rettsmekling. For den etterfølgende meklingen fant hun det da nødvendig å påpeke at meklingen ikke var ment brukt til å fremsette endelige tilbud, som ikke kunne være gjenstand for mekling.

Hun tok etter dette en samtale med advokat C, som ikke var fornøyd med måten meklingen hadde utviklet seg på. Advokat C ba om en pause for å konferere med selskapet han representerte. Det ble etter pausen inngått forlik på det tilbud advokat A hadde fremsatt.

Ved inngåelsen av forliket ga advokat C overfor advokat A uttrykk for skepsis i forhold til å delta i meklinger med ham i fremtiden. Han opplyste at han ville dele sine erfaringer med sine kolleger i forsikringsselskapet.

Fra uttalelsen siteres:

”Jeg hadde tenkt å ta en prat med advokat A ved rettsmøtets avslutning, men som følge av advokat Cs uttalelse, fant jeg det påkrevd å uttrykke meg kritisk til den måten advokat A hadde opptrådt på i meklingen. Jeg husker ikke i detaljer hva jeg sa, men jeg ga uttrykk for at en slik holdning til rettsmekling som han hadde vist kunne bli ødeleggende for rettsmeklingsinstituttet, som nettopp er ment for at partene skal møte for å forhandle. Dette går ikke nødvendigvis på sluttresultatet, men på tilnæringsmåten. Det er viktig for partene at de gis et inntrykk av å bli hørt, og at deres argumenter til en viss grad blir tatt hensyn til. Dette gjelder ikke minst for private parter. Diktatoriske tilbud som ikke er gjenstand for drøftelse bør gis på annen måte enn i rettsmekling. I ettertid forstår jeg bedre hvorfor advokat A ikke så til meklerens side. Bakgrunnen var selvfølgelig at han ikke hadde tenkt å delta i noen mekling overhodet.

Det er helt korrekt når advokat A har oppfattet mine uttalelser som kritikk, men jeg er av den oppfatning at denne kritikken både var på sin plass og ble fremsatt på en akseptabel måte.

Jeg kan være enig i at en slik kritikk fra en rettsmekler/dommer helst skal meddeles overfor advokaten uten at hans klient er til stede. Grunnen til at jeg gjorde dette var som en oppfølging av advokat Cs klare kritikk både overfor meg i separatmøte og i fellesmøtet. Jeg ønsket å formidle til advokat C at jeg reagerte på den opptreden advokat A hadde vist. Dette var nettopp for at advokat C ikke skulle få det inntrykk at det var slik rettsmekling skulle foregå med den konsekvens at [forsikringsselskapet] for fremtiden ville stille seg avvisende til rettsmekling. Dette ville i tilfelle gå ut over de skadelidte. Videre var min kritikk en oppfølging og utdyping av det jeg hadde sagt innledningsvis, og som jeg hadde funnet nødvendig å presisere av hensyn til meklingens videre forløp.”

Advokat A omtaler hennes oppførsel og evner som rettsmekler i sterke ordelag. Hun har gjennomført mange rettsmeklinger og over år inngått i et særlig utvalg av rettsmeklere ved X tingrett. Hun har aldri tidligere funnet det nødvendig å reagere på en advokats opptreden. Ut over dette ønsker hun ikke å kommentere advokat A utfall mot henne. Hun begrenser seg til å kommentere at klagen i seg selv ikke vitner om en profesjonell holdning fra advokatens side.

Med bakgrunn i tilleggsuttalelsen fra advokat C kan det konstateres at han har en annen oppfatning enn henne av på hvilket tidspunkt advokat A fremsatte sitt ultimative tilbud. Det er to grunner til at tingrettsdommer B mener at hennes versjon må være den riktige.

For det første skrev hun notatet umiddelbart etter meklingen. I tillegg viste advokat A ved fremsettelsen av det angjeldende tilbud til at de to samme advokatene noen uker tidligere hadde hatt en mekling sammen, og at advokat A også i denne saken hadde fremsatt et ultimativt tilbud som var blitt akseptert av advokat C. Advokat A brukte denne historien som et bevis på at tilbudet i inneværende sak også måtte oppfattes som det endelige.

Med bakgrunn i advokat A fremsettelse av et endelig tilbud, var det ikke hensiktsmessig å avholde et sær møte med saksøker, noe som normalt gjøres under meklinger. Hun gikk derfor i sær møte med advokat C med en gang og hadde ikke noe sær møte med advokat A. At advokat C var lite komfortabel med advokat As fremsettelse av tilbud, kom både til uttrykk under dette sær møte og også da partene møttes igjen og forlik ble inngått.

Da advokat C i sin tilleggsuttalelse ikke imøtegår hennes forklaring om at han i siste fellesmøte meddelte advokat A at han ville være betenkt i forhold til fremtidige meklinger med ham, antar hun at advokat C er enig i hennes fremstilling. Det vises i denne sammenheng også til advokat Cs uttalelse om at han fant *innholdet* i korreksjonen på sin plass.

Tingrettsdommer B er enig med advokat C i at det ikke var en spesielt god stemning i det aktuelle meklingsmøtet. Det er viktig med god stemning under meklinger, og mekleren bærer hovedansvaret for dette. Det angjeldende meklingsmøtet fikk en dårlig start ved at hun oppfattet advokat As henvendelser til sin advokatkollega som lite hyggelig mot henne som mekler. Hun oppfattet at advokat A mislikte hennes forsøksvis muntre bemerkning omkring dette, og hun oppfattet ham som tiltakende negativ.

Dersom en mekler anser det nødvendig av hensyn til meklingsens videre forløp, må en mekler kunne påtale en advokats oppførsel. En advokat må også kunne motta en slik bemerkning uten å legge mekleren for hat.

For fremtiden vil hun være forsiktig med å fremsette forsøksvis muntre bemerkninger som en advokat vil kunne oppfatte negativt. Hun vil også huske å håndhelse ved meklingsens innledning.

Prosessfullmektig – advokat C – har i hovedsak uttalt følgende:

Det presiseres innledningsvis at han naturlig nok ikke kan uttale seg om hva som ble sagt mellom advokat A og tingrettsdommer B den tid partene var adskilt i to meklingsrom.

Ut fra sine erfaringer i den angjeldende mekling, har han en viss forståelse for advokat As reaksjoner. For det første opplevde han at tingrettsdommer B ved meklingsmøtetets begynnelse bidro til å skape unødvendig avstand og distanse i forhold til de tilstedeværende. Hun hilste ikke på partene individuelt, men åpnet sin inntreden i rommet med å si ”vær så god”, hvilket vel er mer velegnet i en rettssal.

Han kan videre bekrefte advokat As fremstilling hva gjelder dommerens avbrytelse under hans innledning. Advokat A fikk beskjed om ikke å henvende seg til saksøkte, men til henne som mekler. Også advokat C fant denne korreksjonen lite passende, både fordi det er partene som skal forsøke å enes om en løsning, og fordi det ble tatt opp uten hensyn til at skadelidte overvar det.

Advokat A ble ved meklingens avslutning gitt en markant korreks for sin måte å forholde seg til rettsmeklingen på. Advokat C fant innholdet i korreksen på sin plass, da han på dette tidspunkt ikke var kjent med hvordan det ultimative tilbudet faktisk ble til. At tingrettsdommeren foretok denne korreksen i klientens påsyn var neppe verken nødvendig eller hensiktsmessig.

Fra advokat Cs tilleggsuttalelse av 14. februar 2008, siteres:

”Det fremkommer av tingrettsdommer Bs notat at advokat A fremsatte et forslag før partene gikk fra hverandre. Etter undertegnedes oppfatning er dette ikke sammenfallende med realitetene. Slik jeg minnes meglingen, ble det ikke fremført noe forslag eller tilbud før jeg forlot det meglingsrommet som ble benyttet til den felles innledningen. Det var først da megler, etter et relativt kort særmøte med saksøker og advokat A, kom inn til meg i et annet rom, det aktuelle tilbudet ble fremført for meg.

Ellers registrerer jeg at megler ved sitt nest siste avsnitt parerer advokat As kritikk av hennes oppførsel og evner som rettsmegler ved å vise til at hun tilhører et særlig utvalg av rettsmeglere. Med all mulig respekt, det bør være lov til å stille noe strengere krav til en meglers evne til å skape en hyggelig og velegnet atmosfære å gjennomføre meglingen i.”

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Det fremgår av lovforarbeidene jf. NOU 1999: 19 side 325 flg, særlig side 326 første spalte at Tilsynsutvalget forutsettes å kunne behandle ”uhøvisk eller utilbørlig” atferd fra dommerens side. Det uttales blant annet at:

”Dette innebærer bl.a. at grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forføyning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse...”

Det følger av dette at klagers anførsler om dommerens respektløse opptreden og gjentatte ubehagelige irrettesettelser må kunne behandles av utvalget.

I alle uttalelsene i saken gis det uttrykk for at den angjeldende rettsmekling var preget av en anstrengt og negativ stemning. En slik negativ atmosfære burde vært unngått. Som et generelt utgangspunkt har enhver rettsmekler et ansvar for at meklingsmøter blir gjennomført på en slik måte og i slike former at de innbyr til tillit og god dialog. I rettsmeklinger er det også av sentral betydning å etablere en god atmosfære som legger til rette for konfliktnedbygging og forliksinngåelse. Rettsmekleren er imidlertid ikke alene om ansvaret for å skape og opprettholde en god stemning. Også øvrig tilstedeværende profesjonelle aktører, herunder advokater, har et medansvar for at meklingsmøtene gjennomføres i tillitvekkende og konstruktive former.

Tilsynsutvalget legger til grunn at advokat A og tingrettsdommer Bs ulike oppfatninger av meklingsinstituttet var en medvirkende årsak til den negative stemningen som utviklet seg. Utvalget har ikke kompetanse til å vurdere holdbarheten av de divergerende synene på rettsmekling, og følgelig heller ikke berettigelsen av de ulike kommentarene fra tingrettsdommer Bs side. Tilsynsutvalget kan imidlertid vurdere hvorvidt den *måten* tingrettsdommer B påtalte de ulike forholdene på var i samsvar med kravene som oppstilles til god dommerskikk.

Rettsmekleren har rett og plikt til å styre rettsmeklingsprosessen, og må innrømmes et vidt spillerom for sin styring og sine henvendelser til advokatene/partene. Rettsmekleren må også ha anledning til å kommentere og påtale forhold som etter hennes mening er uakseptable.

Utvalget legger til grunn at tingrettsdommer B fant det nødvendig å avbryte advokat As innledning med beskjed om å henvende seg til henne som mekler. Tingrettsdommer B mener at dette ble sagt i en forsøksvis munter tone. Tilsynsutvalget konstaterer at det ikke ble oppfattet slik av de to tilstedeværende advokatene. Advokat A opplevde dette som en ubehagelig irettesettelse, og oppfattet tonen som unødvendig belærende i nærvær av hans klient. Også advokat C fant avbrytelsen mindre passende, både ut fra grunnlaget for korreksjonen og fordi det fant sted uten hensyn til at skadelidte overvar det.

Tilsynsutvalget har forståelse for at den aktuelle bemerkning ble oppfattet som en irettesettelse, og at advokat A fant det ubehagelig at forholdet ble påtalt mens hans klient var til stede. Både i rollen som dommer og rettsmekler må en ha respekt for forholdet mellom advokat og klient, og være tilbakeholden med å bebreide advokaten i klientens påhør.

Av uttalelsene i saken fremkommer det at de involverte partene har ulik oppfatning og/eller erindring hva gjelder omstendighetene omkring advokat A fremsettelse av det aktuelle forlikstilbud. Utvalget finner det ikke nødvendig å gå nærmere inn i en vurdering av hendelsesforløpet, da utvalget uansett legger til grunn at tingrettsdommer B vurderte det som nødvendig å gi uttrykk for at advokat A, etter hennes mening, hadde en forfeilet oppfatning av rettsmeklingsinstituttet.

Tingrettsdommer B opplyser at hun opprinnelig hadde tenkt å ta opp forholdet med advokat A ved rettsmøtets avslutning. Foranlediget av en kritisk kommentar fra advokat C, og av hensyn til advokat Cs innstilling til fremtidige rettsmeklinger, fant hun det imidlertid nødvendig under meklingsmøtet å gi tydelig uttrykk for sin kritiske holdning til advokat As opptreden. Advokat A og hans klient oppfattet kritikken som ubehagelig, og advokat A mener at den ble fremført på en overhøvlende og irettesettende måte. Advokat C omtaler kritikken som en "markant korreks". Han var på det tidspunkt enig i innholdet i korreksjonen, men kan ikke se at det var nødvendig eller hensiktsmessig å ta opp dette med klienten til stede.

Tilsynsutvalget legger til grunn at advokat C var kritisk til advokat As tilnærming til meklingsprosessen, og at dette var den direkte foranledning til at tingrettsdommer B påtalte forholdet med begge advokatene til stede. Utvalget har ovenfor gitt uttrykk for at en dommer bør vise stor tilbakeholdenhet i forhold til å kritisere og irettesette en advokat i klientens påhør. Tilsynsutvalget mener at tingrettsdommer B enten burde tatt opp det angjeldende forhold etter endt rettsmekling, eller under en samtale med begge advokatene under en pause i meklingsprosessen.

Flertallet, Halvor Kjølstad, Trine Buttingsrud Mathiesen og Wenche Frogn Sellæg, legger til grunn at tingrettsdommer Bs irettesettende og konfronterende tone både skapte en ubehagelig situasjon for advokat A og forholdet til hans klient, og at dette i vesentlig grad bidro til den anstrengte stemning som preget rettsmeklingsmøtet. Flertallet finner etter en samlet vurdering at tingrettsdommer B opptrådte i strid med god dommerskikk under den angjeldende rettsmekling. Det er grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak i form av kritikk, jf. domstolloven § 236 andre ledd.

Mindretallet, Jon Høyland og Eva Nygaard Ottesen, har funnet det uheldig at dommeren to ganger har irettesatt advokat A på en unødvendig bebreidende måte i nærvær av hans klient. Mindretallet har allikevel ikke funnet tilstrekkelig grunnlag for å gi dommeren kritikk.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt

vedtak:

Tingrettsdommer B gis kritikk for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk.